

บรรยายพิเศษ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

งานสัมมนาครบรอบ ๑๒ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน

วันอังคารที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๕

ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ

บรรยายพิเศษ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

งานสัมมนาครบรอบ ๑๒ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน

วันอังคารที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๕

ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ

บรรยายพิเศษ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

งานสัมมนาครบรอบ ๑๒ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน

วันอังคารที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๕

ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพฯ

สวัสดิ์ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายครับ

ผมขอขอบคุณคุณคุณผาณิต รวมทั้งคุณศรียาชาและคุณประวิช ที่กรุณาเชิญให้ผมมาพูดในวันนี้ ผมคิดว่าจะไม่รับเชิญเพราะว่าผมอายุมากแล้วบางคนพูดว่าผมไม่มีไฟแล้ว ไปประจุใหม่ก็ไม่ได้แล้ว แต่ที่ผมรับเชิญก็เพราะว่าสนิทสนมกับผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งสามท่าน เห็นว่าองค์กรนี้น่าจะเป็นประโยชน์ ผมจึงตัดสินใจรับเชิญคิดว่าลองดูอีกสักครั้งหนึ่ง เพื่อพิสูจน์ตัวเองว่ายังไหวไหม จึงยินดีที่ได้มาพูดให้ผู้มีเกียรติทั้งหลายฟังในวันนี้ คุณผาณิตบอกผมว่าอยากให้เปิดประชุมและบรรยายพิเศษ ผมก็ขอคุณผาณิตว่าผมพูดไปพร้อมๆ กันก็แล้วกัน คุณผาณิตก็ยินยอม ก็ตกลงกันได้ ก่อนที่ผมจะพูดถึงเรื่องที่ผมตั้งใจจะมาพูด อยากชมเชยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้จัดงานวันนี้ขึ้นมา นอกจากงานครบรอบ ๑๒ ปี ขึ้นแล้ว ชื่อของงานมีความสำคัญ คุณผาณิตใช้คำว่าหัวข้อหลัก เรื่อง “จริยธรรม คำจูนชาติ” ฟังแล้วก็มีความหมายมาก เมื่อพูดถึงจริยธรรม ผมมีความเห็นส่วนตัวว่าเราจะต้องพูดอีกคำหนึ่ง คือคำว่า คุณธรรม ถ้าพูดสองคำนี้ไปพร้อมๆ กัน จะมีความสมบูรณ์ของความหมาย มีความสมบูรณ์ของเรื่องราว แต่ผมจะขอพูดเรื่องนี้ในตอนท้าย

คุณฉันทิใจดีมาก บอกผมว่าจะพูดเรื่องอะไรก็ได้ ผมก็คิดว่าเรื่องที่ผมควรพูดและผมได้ไปพูดหลายแห่งพอสมควร ก็คือเรื่องที่ผมพูดเสมอว่า “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ประโยคนี้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายในห้องนี้อาจจะเคยได้ยินมาบ้างแล้ว ขอคุณนิตหนึ่งว่าประโยคที่ว่า “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ผมเป็นคนคิดเอง คิดตั้งแต่อยู่ที่ตึกไทยคู่ฟ้า แล้วก็มาพูดให้สาธารณชนได้ยิน เมื่อ ๒๓ ปีมาแล้ว ผมเคยไปปาฐกถาเรื่องนี้ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น เดียวนี้ผมก็ยังพูดประโยคนี้อยู่ ชอบพูดประโยคนี้และก็อ้างถึงอยู่เสมอ ผมชอบพูดประโยคนี้นี้มาก แต่ผมคิดว่าคนชอบฟังคงไม่มีมากเท่าไร

ประโยคที่ผมพูดถึง ถ้าจะอธิบายกันก็จะอธิบายกันได้สองวิธี วิธีที่หนึ่งก็คือ อธิบายอย่างสั้น และวิธีที่สอง คือ อธิบายอย่างยาว ผมขอเริ่มด้วยอธิบายอย่างสั้นก่อนว่าการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน หมายความว่าอย่างไร การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ก็คือการทำความดี เพื่อให้แผ่นดินมีความสงบ คนในแผ่นดินมีความสุข ช่วยกันสร้างคนดีในแผ่นดินจนเรามีคนดีมากเหลือเกินจนกระทั่งต้องเบียดเสียดเหยียดยัดกัน อีกประการหนึ่งของความหมายสั้น ก็คือว่า การไม่ทำความชั่ว ไม่ทำให้แผ่นดินมีปัญหา ไม่ทำให้คนในแผ่นดินเดือดร้อน ผู้มีเกียรติควรทำความดีและการไม่ทำความชั่วนี้ ทั้งสองประการที่ผมกล่าวถึง เฉพาะคนดีเท่านั้นถึงจะทำได้ คนไม่ดีทำไม่ได้ เฉพาะคนดีเท่านั้นที่จะทำได้เพราะว่าเป็นเรื่องที่ทำยากมาก แต่คนดีทำได้ การทำความดีนี้คนไม่ดีทำไม่ได้ อนึ่ง ผมขอเรียนท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายว่า การทำความดีแม้จะทำได้แต่ก็ทำได้ แต่มีสิ่งหนึ่งซึ่งยากกว่าก็คือการรักษาความดีที่ทำให้คงอยู่กับผู้ทำตลอดไปจนกระทั่งตาย อันนี้ค่อนข้างยากที่สุด มีคนหลายคนในประเทศของเราเคยทำความดีให้ปรากฏ จนกระทั่งได้รับการยกย่องสรรเสริญ ได้รับความศรัทธา แต่ในที่สุดก็ไม่สามารถรักษาความดีที่ตนทำไว้ได้ น่าเสียดายมาก

ถ้าจะอธิบายกันอย่างยาว การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน พอจะพูดเป็นข้อๆ ได้ดังต่อไปนี้ครับ

ข้อ ๑ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ข้อนี้ไม่ต้องการคำอธิบายเพราะว่าทุกคนเข้าใจ

ข้อ ๒ ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี ข้อนี้ก็ไม่ต้องมีคำอธิบายเพราะว่าทุกคนเข้าใจแล้ว

ข้อ ๓ ข้อสามคงจะต้องชี้แจงกันนิดหน่อย ผมชอบพูดกับเพื่อนๆ และผู้ได้บังคับบัญชาอยู่เสมอๆ และปฏิบัติอยู่เสมอๆ ว่าคนที่เป็นผู้บังคับบัญชาต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นนายคน ต้องมีความเมตตา เป็นคนไทยต้องมีความเป็นไทย มีความเป็นธรรม เป็นนายคนต้องมีแต่ให้ รับไม่ได้ รับได้อย่างเดียว คือ รับความทุกข์ ความลำบากยากเข็นของคนอื่นเอามาพิจารณาแก้ไข เหมือนอย่างที่คุณฉันทิ คุณศรีราชา และคุณประวิช กำลังทำอยู่ ผมได้ทดลองใช้ข้อย่างนี้มาแล้ว ได้ผลดีมาก

ข้อ ๔ เมื่อผมอยู่ที่ตึกไทยคู่ฟ้า ผมเชื่อว่าปัญหาของชาติบ้านเมืองของเราที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่ง ก็คือ ความยากจน เพราะฉะนั้นเราจะต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ด้วยการช่วยกันหาหนทางขจัดปัญหาความยากจนในบ้านเมืองของเรา ผู้มีเกียรติทั้งหลายในที่นี้ คงจะมีหลายคน ที่มาจากภาคอีสาน ผมเคยรับราชการอยู่ภาคอีสาน ๔ ปี ผมไม่เชื่อว่าผมจะพบคนที่ไม่มีเงินเลยสักบาทเดียวในกระเป๋า เป็นเรื่องจริงครับ เป็นเรื่องจริงซึ่งผมไม่เคยนึกว่าผมจะพบแต่ผมก็ได้พบจริงๆ เพราะฉะนั้นปัญหาความยากจนคือปัญหาสำคัญของชาติบ้านเมืองของเรา

ข้อ ๕ เราต้องยึดถือและปฏิบัติตามพระบรมราชโองการพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผมอายุมากอย่างที่เรียนให้ท่านทราบแล้ว ก็มักจะมีคนมาขอคำปรึกษา ขอคำแนะนำ ขอให้ช่วยคิด ถ้าผมคิดได้ ผมให้คำปรึกษาได้ ผมก็จะตอบว่าผมเห็นว่าควรจะทำอย่างนั้น ควรจะทำอย่างนี้ แต่ถ้าผมตอบเขาไม่ได้ ผมจะแนะนำเขาว่าไปอ่านพระบรมราชโองการและพระราชดำรัสเถอะ อาจจะมีคำตอบอยู่ในนั้น

ข้อ ๖ ผมคิดว่าพวกเราไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคไหนๆก็ตาม ก็ต้องทำงาน ผมว่าเราต้องทำงานให้คุ้มค่า คุ้มเวลา และคุ้มความเป็นคน ที่ผมใช้คำว่าคุ้มความเป็นคน น่าจะเข้าใจได้ง่ายว่าเกิดมาเป็นคนจะต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ผมใช้วิธีทำงานซึ่งผมยึดถือมาโดยตลอดว่า ทำงานต้องยึดถือ ๓ อย่าง คือ สะดวก เรียบง่าย และประหยัด ถ้าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายจะนำไปลองใช้ดูผมคิดว่าน่าจะได้ประโยชน์

ข้อ ๗ การตอบแทนบุญคุณแผ่นดินจะต้องดำรงวัฒนธรรมไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมก็นั่งอยู่ที่นี้ ท่านก็เป็นคนดำรงวัฒนธรรมไทย ผมเชื่อมั่นว่าการดำรงรักษาวัฒนธรรมของไทย ก็คือการรักษาชาติบ้านเมืองของเรา มีเรื่องวัฒนธรรมของเราที่พวกเราจะรักษาได้ง่ายๆ ไม่ต้องถึงกับไปฝึกการเล่นโยน หรือเรื่องยากๆ อื่นๆ อย่างวัฒนธรรมของเรา เรื่องการละเล่นท้องถิ่นของภาคใต้ ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคเหนือ การพูดภาษาถิ่น ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่คนถิ่นนั้นรักและหวงแหน และเป็นภาษาที่มีเสน่ห์มาก ผมขอพูดตรงๆ ว่า เราไม่ควรจะเห่อฝรั่ง ไม่ควรจะทำลอกเลียนฝรั่ง ลอกเลียนจนไม่เหลือความเป็นไทยเลยก็น่าเสียดาย เสียดายความเป็นไทยของเรา

ข้อ ๘ ข้อนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผม ผมเห็นว่าพวกเราที่เป็นผู้ใหญ่ ต้องถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของเรา ที่จะดูแลเยาวชน เยาวชน ที่ผมใช้คำว่าต้องยอมถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ เพราะผมเห็นว่าความสำคัญของเด็กๆ เป็นความสำคัญของชาติบ้านเมืองของเราด้วย ไม่มีบัญญัติไว้ที่ไหน ลองถามคุณศรีราชา ซึ่งเป็นนักกฎหมายว่าในรัฐธรรมนูญใหม่ ก็ไม่มี เมื่อไม่มีบัญญัติไว้ เราก็มีสติที่จะไม่ถืออย่างนั้นก็ได้ แต่ผมคิดว่าถ้าเรามุ่งที่จะตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เราก็ต้องยอมถือว่าเป็นหน้าที่ของเรา ถ้าท่านทั้งหลายไม่ถือ ก็ไม่มีกฎหมายลงโทษ ไม่มีบัญญัติไว้ที่ไหนว่าจะมีโทษอย่างไร แต่ผมคิดว่ามันเป็นหน้าที่โดยตรง เป็นหน้าที่ที่เราต้องรับผิดชอบต่อดูแลให้แกเติบโตเป็นคนดีของชาติบ้านเมืองให้ได้

ข้อ ๙ ซึ่งผมเรียนว่าผมขอพูดทีหลัง ก็คือเรื่องจริยธรรมและคุณธรรม ผมขอเรียนว่า คนดีเท่านั้นที่จะมีคุณธรรมและมีจริยธรรม ผู้มีเกียรติทั้งหลาย คงจะเคยเปิดพจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถาน เปิดแล้วจะพบว่า คำนิยามของคำว่าคุณธรรมและจริยธรรม ในพจนานุกรมที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ ไม่ค่อยมีความชัดเจน เมื่อคุณผาณิตกรุณาให้ผมมาพูดเรื่องนี้ ผมก็ไปศึกษาหาความรู้ ผู้มีเกียรติทั้งหลายคงรู้จักสุภาพสตรีท่านหนึ่ง ชื่อ ศาสตราจารย์กาญจนา นาคสกุล ศาสตราจารย์กาญจนา นาคสกุล เป็นราชบัณฑิต มีความเชี่ยวชาญภาษาไทยมากที่สุดคนหนึ่งของประเทศของเรา ผมขอคำชี้แจงจากอาจารย์กาญจนา อาจารย์กาญจนา กรุณาส่งเรื่องราวต่างๆ มาให้ผม ผมพอจะสรุปเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมตามที่อาจารย์กาญจนาเป็นคนชี้แจงให้ผมฟังได้ดังนี้ครับ ผมขอเรียนย้ำอีกทีว่า คนดีเท่านั้นถึงจะมีคุณธรรมและจริยธรรม และเราจะต้องพูดสองคำนี้พร้อมๆ กันถึงจะได้รับความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้นมากที่สุด อาจารย์กาญจนาเขียนถึงสองเรื่องนั้นดังต่อไปนี้ครับ

คุณธรรม หมายถึง ความดี ความดีที่มีอยู่ในใจของคน ของคน หรือของตนก็ได้ ทำให้ผู้มีคุณธรรมประพฤติดี ปฏิบัติดี คุณธรรมเป็นธรรมะ ที่ควบคุมจิตใจของคน ให้คิดให้พูดให้ทำแต่สิ่งที่เป็นคุณ คือ เป็นผลดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผลดีต่อผู้อื่น อาจารย์กาญจนาชี้แจงต่อไปว่า คุณธรรม เป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่อาจเกิดขึ้นเอง หรือได้จากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ ศาสนาและสังคม ความรู้สึกนึกคิดนั้นเมื่อยึดมั่นก็จะเป็นคุณธรรม ฝังอยู่ในจิตใจ อาจารย์กาญจนาก็กรุณาชี้แจงเพิ่มเติม ซึ่งผมคิดว่าจะเป็น ประโยชน์ ถ้าผมอ่านให้ฟังจะเสียเวลาเพียงนิดเดียว

ท่านบอกว่าคนมีคุณธรรมจะต้องทำและไม่ทำดังต่อไปนี้

- จะต้องซื่อสัตย์สุจริต
- จะต้องคิดดี พูดดี ทำดี คิดตรง พูดตรง ทำตรง ไม่พลิกพลิ้ว ในการพูดและทำ

- จะต้องเมตตาช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก

ต่อไปนี้ คือ สิ่งที่มีคุณธรรมจะต้องไม่ทำ

- จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- จะไม่คดโกงแม้ว่าจะไม่มีใครรู้เห็น
- จะไม่เอาวัดเอาเปรียบ
- จะไม่รังแกข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่าหรือว่าผู้หญิง (ใครเป็นผู้หญิงนี่โชคดี)
- จะไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวงและ
- จะไม่ประพฤติทุจริต

คุณธรรมตรงกับภาษาอังกฤษว่า virtue

อาจารย์กาญจนาอธิบายถึงคำว่าจริยธรรม จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติทางกายและวาจา ที่แสดงออกถึงธรรมะที่มีอยู่ในใจ อาจารย์กาญจนาชี้แจงว่า เมื่อสักครู่ผมพูดหลายครั้งแล้วขอพูดอีกทีว่า คนดีต้องมีทั้ง คุณธรรมจริยธรรม จริยธรรมมักหมายถึงการปฏิบัติในทางดี บางครั้งจะใช้ ควบคู่ไปกับคำว่า “ศีลธรรม” ซึ่งเป็นหลักให้คนประพฤติดี ควบคุมกายและ วาจาไม่ให้เบียดเบียนกัน ไม่ลักทรัพย์ ไม่หลอกลวงกัน เป็นต้น นั่นคือ คำอธิบายของอาจารย์กาญจนา ผมคิดว่าท่านชี้แจงได้ชัดเจน เพราะฉะนั้น เมื่อเราพูดถึงเรื่องคุณธรรมจริยธรรมก็พอจะเข้าใจได้ว่า จริยธรรมบังคับได้ แต่กาย วาจา บังคับใจไม่ได้ ส่วนคุณธรรมบังคับใจ ความดีที่มีอยู่ในใจ ผมขอเรียนอีกครั้งว่า คุณธรรม คือ เรื่องของใจ จริยธรรม คือเรื่องของกาย และวาจา แต่ใช้บังคับไม่ได้ และก็ไม่ได้บังคับด้วย

ผมขอกลับมาที่เรื่องของคุณผานิต ที่กรุณาส่งประมวลจริยธรรมของ ผู้ที่จำเป็นจะต้องกำหนดประมวลจริยธรรม เช่น สว. สส. ของใครต่อใคร ให้ผมไปอ่าน ผมก็ไม่ได้อ่านละเอียดเพราะมันเยอะมาก แต่ก็พลิกๆ ดูก็เห็นว่า เป็นเรื่องดีมากและก็เป็นประโยชน์มาก ท่านทั้งหลายคงเข้าใจ อย่างที่ผม พูดว่า เฉพาะจริยธรรมอย่างเดียวก็ยากลำบากแล้ว ถ้ารวมคุณธรรมเข้าไป ด้วยก็ยิ่งเหนื่อยขึ้นที่จะประพฤติปฏิบัติตาม ผมสังเกตเห็นว่าในประมวล จริยธรรมที่ส่วนราชการต่างๆ กำหนดขึ้นมา ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ไม่มี บทลงโทษ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าจะตัดสินใจได้อย่างไร ผมขอตอบคำถามของ ผมเองว่าก็ต้องใช้มนธรรม และกติกาในใจของเราเอง เป็นมาตรการในการ ตัดสิน มโนธรรมคืออะไรท่านทั้งหลายก็คงทราบดี มโนธรรมก็คือ การรู้สึก ผิดชอบชั่วดี แยกความชั่วออกจากความดีได้ นั่นคือ มโนธรรม

ที่จริงผมควรจะจบแค่นี้ครับ แต่ว่าอยากขออนุญาตคุณผาณิต
นิดหนึ่งว่า ผมจะขอพูดต่ออีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องนอกเรื่อง

ผู้มีเกียรติทั้งหลายครับ ผมเชื่อมั่นว่า ชาติบ้านเมืองเป็น
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีใครมีสิทธิยึดถือเป็นของตนเองได้ ผมเชื่อว่าพระสยาม
เทวาธิราชมีจริง พระสยามเทวาธิราชจะปกป้องคนดีและสาปแช่งคนไม่ดี
สาปแช่งคนทรยศต่อชาติบ้านเมืองให้พินาศไป นั่นคือความเชื่อของผม
ผู้มีเกียรติทั้งหลายจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ขึ้นอยู่กับคุณธรรมและจริยธรรม
ของท่านครับ ผมขอหยุดการบรรยายแต่เพียงเท่านี้

ขออนุญาตเปิดการสัมมนา ขอให้การสัมมนาได้ผลดีเป็นประโยชน์ต่อ
สังคมและต่อชาติบ้านเมืองของเรา ขอยกย่องสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
และขออวยพรให้การสัมมนาได้ผลดีตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

ขอบคุณมาก

จัดทำโดย

คณะกรรมการจัดงานครบรอบ ๑๒ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๒๔๒
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๗๕

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์เดือนตุลา โทรศัพท์ ๒๙๙๖ ๗๓๙๒-๔